

OROSZORSZÁG

Terület: 17.125.000 km² (184xHU)

Lakosság: 141 millió fő (2023)

Főváros: Moszkva (13 millió fő)

GDP: 4 billió USD (PPP, 2021, CIA)

GDP/fő: 28 ezer USD (PPP, 2021, CIA)

1. A SZOVJET BIRODALOM SZÉTHULLÁSA – TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS

18-19. századi hódítások → területileg összefüggő, soknemzetiségű birodalom

1917 – kommunista puccskísérlet

1918 – kommunista puccs → polgárháború (1918-1922) → kommunista zsarnoki önkényuralom

- pártállami diktatúra
- kényszermunkatáborok
- 1922-től Szovjetunió
- állami tulajdonba kerülnek a termelőeszközök
- a föld is: állami gazdaságok (szovhoz), szövetkezetek (kolhoz)
- nehézipari beruházások
- tervutasításos gazdasági rendszer
- a 2. világháború: 25 millió áldozat
- a világháború után: a megszállt területekre exportálják a kommunizmust → „szocialista tábor”
- a Szovjetunió 4 évtizedre katonai és politikai világhatalom
- 1991: a Szovjetunió darabjaira hullik
- okai: a gazdaság lemarad, nem győzik a fegyverkezési versenyt, az életszínvonal nagyon alacsony, nemzetiségi függetlenedési törekvések
- FÁK (Független Államok Szövetsége): ma az egykori 15 tagállamból 11 állam
- 2014-ben annektálja a Krímet
- 2022. február 24-én megtámadja Ukrajnát

Utódállamok:

A/ A Balti-államok: a NATO és az EU tagjai

- Észtország (Tallinn)
- Lettország (Riga)
- Litvánia (Vilnius)

B/ Kelet-Európában:

- Fehéroroszország (Minszk)
- Ukrajna (Kijev)
- Moldova (Chisinau – Kisinyov - Kisjenő)

C/ A Kaukázuson túl: elszigeteltség

- Azerbajdzsán (Baku) – a kőolaj és a földgáz jelentős bevételhez juttatja
- Örményország (Jereván)
- Grúzia (Tbiliszi)

D/ Belső-Ázsiában: magas természetes szaporodás, iszlám

- Kazahsztán (Asztana) gabona, ásványkincsek (kőolaj, földgáz, feketekőszén, vasérc, uránérc, színesércek), súlyos környezetkárosítások (nehézfémek, radioaktív szennyezés, talajpusztulás, az Aral-tó problematikája: a Szír-darja és az Amu-darja vizének elöntözése), Karaganda
- Törkmenisztán (Asgabat)
- Üzbegisztán (Taskent)
- Kirgizisztán (Biskek)
- Tádzsikisztán (Dusanbe)

2. OROSZORSZÁG – A BIRODALOM ÖRÖKÖSE

A világ legnagyobb területű országa.

Természetes fogyás.

Területének 20%-a, lakosságának 80%-a Európában. Az Urálon túl kb. 30 millió fő lakik.

Lakosságának 20%-a a kisebbségek körébe tartozik, a népesebbek területi autonómiát élveznek.

Szövetségi (föderatív) állam.

Nehézségek a rendszerváltás után:

- a többpártrendszer hagyományainak hiánya
- a magántulajdon hagyományainak hiánya
- elavult technológiák az iparban és a mezőgazdaságban
- az állam túlsúlya a gazdaságban
- kevés a külföldi működőtőke
- korrupció
- a birtokviszonyok alig rendeződtek

3. NAGYTÁJAK

Kelet-európai-síkság

Kaukázus (az Eurázsiai-hegységrendszer része, az Elbrusz Oroszország legmagasabb pontja)

Kaszpi-mélyföld

Urál (a Variszkuszi-hegységrendszer maradványa, színes- és nemesfémek)

Nyugat-szibériai-alföld

Közép-szibériai-fennsík (Angara-ősföld)

Kelet-Szibéria

Kamcsatka (a Pacifikus-hegységrendszer része óriási vulkánokkal)

Kuznyecki-medence (feketekőszén)

4. VÍZRAJZ

Ladoga-tó (glinttó)

Bajkál-tó (Földünk legmélyebb tava)

Kaszpi-tenger (tengermaradvány)

Folyók: Ob, Jenyiszej, Angara Léna, Amur, Don, Volga

5. ÖVEZETES MEZŐGAZDASÁG

Területének 8%-a szántó – elég lehetne, de mégis **gabonabehozatalra** szorul.

Okok:

- alacsony termelékenység
- a mezőgazdasági támogatás hiánya
- a fiatalok elvándorlása a falvakból
- rossz szervezés
- munkaerőhiány
- a természeti feltételek K felé egyre mostohábbak

A földrajzi övezetesség a Kelet-európai-síkságon a leglátványosabb:

a/ tundra – rénszarvastenyésztés

b/ tajga – erdőgazdálkodás, prémes állatok

c/ vegyes és lombos erdők – burgonya, rozs, len, szál- és lédús takarmányok, tejelő szarvasmarha.

d/ erdős sztepp, sztyepp – őszi búza, kukorica, árpa, cukorrépa, napraforgó, sertés, szarvasmarha, juh

Orosz halászflootta → jelentős a halfogyasztás.

6. ÓRIÁSI ÁSVÁNYVAGYON, NAGY IPARVIDÉKEK

Energiahordozók: földgáz (1.), kőolaj (2.), kőszén (5.)

exportbevételeinek 75%-a a szénhidrogénekből származik

A kitermelés zöme távol a fogyasztóktól → csővezetékek

rablógazdálkodás

súlyos környezeti károk

orosz ipar: túlságosan energia- és anyagigényes, az ágazat szerkezete korszerűtlen

a bányászaton és a fegyvergyártáson kívül nincs exportképes ágazat

Iparvidékek:

a/ Központi iparvidék

Moszkva és környéke

b/ Északnyugati iparvidék

Szentpétervár és környéke

Szentpétervár: a cári idők fővárosa, idegenforgalmi, kulturális központ, Ermitázs

Murmanszk kikötőváros

c/ Volga-menti iparvidék

Volgográd, Nyizsnyij Novgorod

d/ Uráli iparvidék

Jekatyerinburg, Cseljabinszk

e/ Szibéria

Novoszibirszk, Krasznojarszk, Kuznyecki-medence (feketekőszén), Uszty-Ilimszk, Vlagyivosztk

kőolaj, földgáz, fakitermelés, faipar